Το καρναβάλι λοιμική νόσος (Πρωτοπρ. π. Θεόδωρος Ζήσης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 23 Ιανουαρίου, 2006

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ λοιμικής νόσου προσλαμβάνει κάθε χρόνο το καρναβάλι, αφού πολλοί δήμαρχοι και άλλοι φορείς επιδεικνύουν ασυνήθιστο ζήλο και κοπιώδη δραστηριότητα για το ποιος θα οργανώσει το εντυπωσιακότερο καρναβάλι ξοδεύοντας τεράστια ποσά και απασχολώντας εκατοντάδες ή χιλιάδες ανθρώπων. Και δεν είναι βέβαια μόνο η σπατάλη τόσων χρημάτων, που θα μπορούσαν να διατεθούν σε κάλυψη άλλων σπουδαίων αναγκών, όχι μόνο στην ανακούφιση πτωχών και ενδεών ανθρώπων, αλλά και σε πολιτιστικούς και πνευματικούς στόχους, στη βελτίωση π.χ. των συνθηκών υγείας και παιδείας. Το σημαντικώτερο είναι η ηθική ζημία και βλάβη από την αναισχυντία της γύμνιας, την ξετσιπωσιά της αισχρότητας, τις βωμολοχίες και τα πορνικά άσματα και θεάματα, την παρότρυνση σε σαρκικά αμαρτήματα κάτω μάλιστα από την ελευθερία κινήσεων που προσφέρει η μάσκα, άσυλο αδιαντροπιάς και αποπροσωποίησης. Κάτω από το προσωπείο ο άνθρωπος παύει να είναι πρόσωπο, που έχει απέναντί του και βλέπει τον Θεό και τους συνανθρώπους — προς + όψις ή —ώψ— και μεταβάλλεται σε απρόσωπο όν, μέλος ενός ανωνύμου πλήθους, που κινείται μόνο από εμπαθείς ορέξεις και επιθυμίες.

Παλαιότερα το καρναβάλι είχε κάποια σεμνότητα στην εμφάνιση όσων έπαιρναν μέρος, και η Εκκλησία το ανεχόταν, μολονότι κατ' ακρίβειαν καταδικάζεται από τους κανόνες· πολύ περισσότερο σήμερα, που έχει υποστή τελεία αλλαγή επί τα χείρω με εισαγόμενα πρότυπα καρναβαλιού από μεγαλουπόλεις του εξωτερικού, και πολλές φορές με περιφερόμενους και αδρά αμειβόμενους ξένους καρναβαλικούς θιάσους, όπου κυριαρχούν οι γυμνές γυναίκες. Δεν πρέπει να παραβλέψουμε και την διαφαινόμενη σαφή τάση των φορέων που οργανώνουν το καρναβάλι επιστροφής στο παγανιστικό ειδωλολατρικό παρελθόν, απ' όπου κατάγεται το καρναβάλι, με σύγχρονη αδιαφορία και περιφρόνηση των αρχών του Χριστιανισμού και της Εκκλησίας, που έβαλε τέρμα στα παλιά, ξερίζωσε τις κακές συνήθειες και εισήγαγε το νέο άνθρωπο της αρετής και της αγιότητας. Όταν πρόκειται μερικοί να αντισταθούν στο Χριστό και στο Ευαγγέλιο, ξεχνούν τον εκσυγχρονισμό και την πρόοδο και επιστρέφουν αιώνες πίσω, στο σκοτάδι της προ Χριστού εποχής.
Η πόλη της Θεσσαλονίκης και μαζί μ' αυτήν όσες άλλες πόλεις δεν οργανώνουν καρναβαλικές εκδηλώσεις πρέπει να καυχώνται, γιατί δεν μολύνουν την ατμόσφαιρά τους με τις αισχρότητες και βωμολοχίες του καρναβαλιού και δεν αποδιώχνουν έτσι την χάρη και προστασία του Θεού και των αγίων πολιούχων τους. Οι δημοτικοί

άρχοντες επίσης πρέπει να γνωρίζουν ότι οι πιστοί Χριστιανοί λαμβάνουν υπ' όψιν και κρίνουν θετικά ή αρνητικά όλες τις ενέργειές τους, καταδικάζουν δε απερίφραστα όσα καταδικάζουν οι κανόνες της Εκκλησίας.
Και για να μην υπάρχει επ' αυτού καμμία αμφιβολία και αμφιταλάντευση, ούτε εκ μέρους λαϊκών πιστών, ούτε πολύ περισσότερο εκ μέρους κληρικών, οι οποίοι επιδεικνύουν αδικαιολόγητη ελαστικότητα και επιείκεια, παραθέτουμε τον 62 κανόνα της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου, ο οποίος καταδικάζει τις μεταμφιέσεις και τις μάσκες, όπως και τους χορούς και τους αστεϊσμούς, που ελάμβαναν χώρα σε παρόμοιες καρναβαλικές εορτές του παρελθόντος, και επιβάλλει στους κληρικούς, που μετέχουν την ποινή της καθαιρέσεως, στους δε λαϊκούς την ποινή του αφορισμού: *«Τάς ούτω λεγομένας Καλάνδας, και τα λεγόμενα Βοτά, και τα καλούμενα Βουμάλια, και την εν τη πρώτη του Μαρτίου επιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ εκ της των πιστών πολιτείας περιαιρεθήναι βουλόμεθα. Αλλά μη και τάς των γυναικών δημοσίας ορχήσεις, και πολλήν λύμην και βλάβην εμποιείν δυναμένας. Έτι μην και τάς ονόματι των παρ' Έλλησι ψευδώς ονομασθέντων θεών, ή εξ ανδρών ή γυναικών γινομένας ορχήσεις και τελετάς, κατά τι έθος παλαιόν και αλλότριον του των Χριστιανών βίου, αποπεμπόμεθα, ορίζοντες μηδένα άνδρα γυναικείαν στολήν ενδιδύσκεσθαι ή γυναίκα την ανδράσιν αρμόδιον αλλά μήτε προσωπεία κωμικά ή σατυρικά ή τραγικά υποδύεσθαι· μήτε το του βδελυκτού Διονύσου όνομα την σταφυλήν εκθλίβοντος εν τοις ληνοίς επιβοάν μηδέ τον οίνον εν τοις πίθοις επιχέοντας, γέλωτα επικινείν αγνοίας τρόπω ή ματαιότητος ή τα της δαιμονιώδους πλάνης, ενεργούντας. Τους ουν από του νυν τι των προειρημένων επιτελείν εγχειρούντας, εν γνώσει τούτων καθισταμένους, τούτους, ει μεν κληρικοί είεν, καθαιρείσθαι προστάσσομεν, ει δε λαϊκοί,* αφορίζεσθαι».
Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναφερόμενος στο επιχείρημα ότι με τις καρναβαλικές εκδηλώσεις διασκεδάζουν και ευφραίνονται οι άνθρωποι, ξεφεύγουν από την καθημερινότητα, απαντά ότι αυτό είναι τελείως παράλογο, διότι η χαρά και ευφροσύνη πρέπει να συμβαδίζουν **με την ηθική και την ευπρέπεια**. Όταν μεταβάλλεται ένα σπίτι σε πορνείο, είναι εντροπή να ισχυρίζεται κανείς ότι πρόκειται για ηδονή και ευχαρίστηση. Πολύ περισσότερο, όταν ολόκληρες πόλεις μεταβάλλονται σε πορνεία κατά την περίοδο της Αποκριάς. Σε λίγο όλη η Ελλάδα, η χώρα των αγίων και των μαρτύρων, θα μεταβληθεί σε απέραντο πορνείο. Στατιστικές στη πόλη των Πατρών έχουν δείξει ότι μετά τις καρναβαλικές εκδηλώσεις ο αριθμός των εκτρώσεων φθάνει σε ανησυχητικό σημείο: «Πορνείον γέγονέ σου η οικία, μανία και οίστρος, και ουκ αισχύνη ταύτα ηδονήν καλών;».
Οι τρεις πρώτες εβδομάδες του Τριωδίου ορίσθηκαν από την Εκκλησία για την σταδιακή προετοιμασία των πιστών στους πνευματικούς αγώνες της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής και όχι για γλέντια και ξεφαντώματα. Είναι περίοδος κατανύξεως, περισυλλογής και μετανοίας (προσθήκη "Αλ. Οψ.": βλέπε και το βιβλίο «Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή» του Αλεξάνδρου Σμέμαν). Τα ευαγγελικά αναγνώσματα του Τελώνου και Φαρισαίου, του Ασώτου Υιού, της Δευτέρας Παρουσίας και Κρίσεως, μαζύ με τους εμπνευσμένους ύμνους, είναι ισχυρή προτροπή προς μετάνοια και

επιστροφή· **όλο το έτος γλεντούν και διασκεδάζουν οι άνθρωποι. Πότε θα συμμαζευθούν στον εαυτό τους, για να συνέλθουν πνευματικά, να σκεφθούν υψηλότερα θέματα, να οδηγηθούν στην αυτογνωσία και στην θεογνωσία;** Ό, τι πρόκειται να κερδίσουν από τους πνευματικούς αγώνες της Αγίας Τεσσαρακοστής, προλαβαίνει ο Διάβολος και τους το αφαιρεί με το καρναβάλι, το οποίο οι Άγιοι ονομάζουν «**σατανική πομπή**». Ό Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης στο βιβλίο του «Χρηστοήθεια των Χριστιανών», αναφερόμενος σε όσα γίνονται κατά τις Απόκριες γράφει: «Κατ' αλήθειαν ημπορεί να ειπή τινάς, ότι τότε οι Χριστιανοί δαιμονίζονται όλοι· διότι χορεύουν, παίζουν, τραγουδούν ασυνειδήτως, έως και αυτοί οι πλέον γέροντες... τότε δεν έχει διαφοράν η ημέρα από την νύκτα· διότι επίσης με την ημέραν και όλη η νύκτα εξοδεύεται εις χορούς και παίγνια και αταξίας και μασκαραλίκια· τότε δια να ειπώ έτσι, πανηγυρίζει η ασέλγεια· εορτάζει η ακολασία· ευφραίνεται η μέθη· αγάλλεται η τρυφή και ασωτεία· χορεύει ο διάβολος με δέκα μανδήλια και συγχορεύει με αυτόν όλον το πλήθος των δαιμόνων διότι όσον κέρδος κάμνουν εις μόνας τας αποκρέας, δεν ημπορούν να το κάμουν εις όλον τον χρόνον».
Όσα σχετικά λέγει ο Άγιος Νικόδημος για τις καρναβαλικές εκδηλώσεις και την ζημία που προκαλούν τα τελειώνει λέγοντας πως είναι αφροσύνη να καταστρέφουμε προκαταβολικά και να αχρηστεύουμε την Αγία Τεσσαρακοστή· προτρέπει επίσης τους αρχιερείς, τους πνευματικούς και τους διδασκάλους να εμποδίσουν το μεγάλο αυτό κακό. Τώρα οι μεν αρχιερείς και οι πνευματικοί σιωπούν, ενώ έπρεπε να μη ησυχάζουν μπροστά στην επέκταση του κακού, πολλοί δε από τους δασκάλους και τους γονείς οργανώνουν οι ίδιοι για τα παιδιά τους καρναβαλικές εκδηλώσεις: «Ασυγκρίτως γαρ είναι μεγαλυτέρα η βλάβη, όπου προσλαμβάνουν εις τάς αποκρέας, πάρεξ η ωφέλεια όπου λαμβάνουν από την ερχομένην Τεσσαρακοστήν ίλεως, ίλεως, ίλεως, να γίνη ο Θεός! Και αυτός είθε να φωτίση τους αγίους Αρχιερείς και πνευματικούς και διδασκάλους να εμποδίσουν τα τοιαύτα κακά, με αφορισμούς και επιτίμια, καθώς προστάζει και ο ξβ' κανών της αγίας και 0ικουμενικής στ' Συνόδου».

1. Χρηστοήθεια των Χριστιανών, εκδ. Β. Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 1991 σελ. 35 ε.